

ЧЕРВОНІ ПАРТИЗАНИ: ТРАГІЧНИЙ РЕЙД У НІКУДИ

Георгій ПАПАКІН

Навесні 1943 року партійно-державні органи отримали від московського Центру кілька нових завдань

РАДЯНСЬКІ ПАРТИЗАНИ: УКРАЇНСЬКИЙ РЕЙД. 1943 р. / ФОТО З САЙТА
FUN.FISHKA.WS

Навесні 1943 року партійно-державні органи, які керували радянським підпільним і партизанським рухом на окупованій Україні (нелегальний ЦК КП(б)У та безпосередньо підпорядкований йому Український штаб партизанського руху), отримали від московського Центру кілька нових завдань. Перше з них — щодо перетворення керованої ними збройної боротьби проти окупантів на всенародний рух (або всенародне повстання). Друге, що впливало з першого, — опанування всім антинацистським рухом Опору на Західній та Південній Україні, тобто перенесення радянських форм підпільно-партизанської боротьби, з їхнім жорстким централізмом, комуністичним диктатом, неприйняттям альтернативних ідеологічних засад, на територію інших зон окупації: німецьких дистрикту «Галичина» Краківського генерал-губернаторства, райхскомісаріату «Україна», румунського генерал-губернаторства «Трансністрія».

Ці регіони з червня — липня 1941 р. фактично перебували поза впливом партійного керівництва. Спочатку було здійснено спробу заснувати й там, як на Лівобережній Україні, комуністичні центри опору (підпільні обкоми, райкоми). Але часу не вистачило, фронт стрімко пересувався на схід, йшлося вже про Київ, тому навіть якихось зародків партизанських центрів там не лишилося. У листопаді 1942 р. член нелегального ЦК КП(б)У А. Зленко відверто констатував: «Следует отметить, что в силу сложившейся обстановки в западных областях, за исключением Черновицкой и Измаильской, ни один обком не успел создать подпольной организации на местах. Поэтому ЦК КП(б)У вместе с секретарями обкомов западных областей вынуждены были посылать для работы в подполье и партизанские отряды людей из Киева, из числа работников западных областей. Люди посылались большими группами. В них входили руководящие областные и районные работники. Таким образом, в каждую западную область было переброшено 100—150 чел.

Однако в это время такие переброски себя не оправдали, и положительных результатов мы не имели».

Як приклад такої невдалої операції зі створення комуністичної підпільної мережі на Західній Україні можна згадати долю Ровенського партизанського загону, сформованого у складі 25 осіб (командир І. Іванов, комісар К. Принцевський), і засланого 2 серпня 1941 р. на територію області із завданням підризу залізничних магістралей, підпалу колгоспних ланів і закладання баз у лісах Рокитнянського та Висоцького районів, а також керівництва місцевими партизанами. Як стає зрозумілим із пояснювальної записки комісара загону, завдання виявилось абсолютно нездійсненим. У цих районах магістраль залишалася пошкодженою внаслідок воєнних дій, хліба вже встигли зібрати селяни, німецьких військ в окрузі не було. Натомість місцева добровільна міліція (за згаданою запискою, «українські націоналісти», отже — сформована похідними групами ОУН) добряче потріпала непроханих «народних заступників». Місцеві мешканці, пам'ятаючи злочини «перших советів», активно допомагали в цьому міліції. Вцілілі «червоні партизани», так і не зустрівши тут інших радянських підпільників, відійшли через територію Білорусії до Чернігівської області, а там, позбувшись зброї, 9 вересня 1941 р. з великими втратами (зокрема командира загону) перейшли лінію фронту назад.

Дії аналогічних груп для інших західних областей були так само малоефективними. Відомості про це містяться в пояснювальній записці колишнього завідувача оргінструкторського відділу Станіславського райкому Станіславської області О. Гречка, написаній у березні 1943 р. Так, він свідчив, що наприкінці липня 1941 р. секретар ЦК КП(б)У з кадрів — М. Співак — займався організацією «спеціальної групи из работников западных областей для отправки в тыл по месту прежних своих районов для организации подпольной работы и партизанского движения в тылу врага». Зокрема, від колишніх працівників Станіславської області до групи ввійшло 32 особи. Було сформовано також Львівську й Дрогобицьку групи. Після тижневого навчання в Пущі-Водиці під Києвом їх всіх направили на фронт задля організації переходу в тил ворога. Але у вересні всі групи потрапили в оточення під Києвом, і частина партпрацівників прийняла самостійне рішення рухатися на захід для виконання свого завдання. У середині жовтня їх сильно потріпали німці за Кам'янцем-Подільським, розбивши й розсіявши основну частину. Тих, хто залишився, вдруге розбили під Здолбуновим, остаточно ліквідували загін. Сам Гречко був поранений і уже один пробирався далі, але потрапив до рук поліції, у Львові здійснив втечу з ешелону військовополонених. Його враження від політичних настроїв населення було негативним: «Передо мной встал вопрос, как быть дальше, двигаться на Станислав или обратно возвращаться, на восток? Взвесив всю обстановку, какая была в то время в западных областях, каковая была в прогерманском настроении среди украинского населения, а основное — националистическое, я решил возвратиться на восток».

Унаслідок таких невдалих спроб розгорнути комуністичний рух Опору в західному регіоні навіть створився певний інформаційний вакуум: Москва не мала там своїх агентів і не знала, що відбувається у Львові, Станіславі або Дрогобичі. Зокрема, Український штаб партизанського руху (УШПД), користуючись лише чутками і припущеннями, 7 грудня 1942 р. цілком таємно повідомляв ЦК КП(б)У про такі події: розстріл німцями Степана Бандери, арешти окупантами митрополита Андрея Шептицького та владики Григорія Костельника, внаслідок чого одноосібним лідером Українського національного руху залишився Андрій Мельник, а «значительная часть ОУНовцев стала уходит в подполье, организуя свою силу на борьбу с окупантами».

Тому, впоравшись упродовж 1942 — початку 1943 року з організацією партизанського руху на Східній Україні поблизу лінії фронту, керівники республіканського партійного загону вирішили запровадити свою агентуру вглиб української території. Саме такі завдання фігурували в Оперативному плані бойових дій партизанських загонів України на весняно-літній період 1943 р., затвердженому нелегальним ЦК КП(б)У 7 квітня 1943 р. Там, зокрема, йшлося про необхідність «підготувати [і] не пізніше 1 червня 1943 р. надіслати

уповноважених ЦК КП(б)У та Українського штабу партизанського руху з групами партійних робітників у Полтавську, Станіславську, Дрогобицьку, Ізмаїльську і Чернівецьку області». Перед такими уповноваженими, які водночас виступали й представниками УШПД, ставилися дуже відповідальні завдання. Вони мали створити центри комуністичного опору, підготувати ґрунт для розгортання масового партизанського руху, а на першому етапі — бути розвідниками, що прокладають шлях для передислокації на західноукраїнські терени вже існуючих партизанських з'єднань. При цьому республіканський партштаб виходив із хибних уявлень про можливість масової підтримки населення: «Население на границе с Польшей, Прикарпатской и Закарпатской Украиной, Молдавской ССР, особенно украинцы, русины, словаки, поляки, болгары, угнетаемые немецкими захватчиками, будут всячески поддерживать партизанские отряды в борьбе против немецких захватчиков». Фактично ж на такі групи покладалося завдання здійснити те, що мовою військової тактики називається «розвідка боєм»: прорватися на територію противника, в ході операції з'ясувати його сили, політичну та військову ситуацію в регіоні.

За кілька днів сектор кадрової роботи ЦК КП(б)У дібрав і відповідні кандидатури уповноважених для керівництва радянським партизанським рухом на Західній Україні. До Дрогобицької області (таку було створено за радянським адміністративним поділом Західної України в грудні 1939 р.; у травні 1959 ліквідовано й включено до складу Львівської області) на виконання завдання республіканського партійного штабу мав вирушити Дмитро Савович Хижняк, який до початку німецько-радянської війни обіймав посаду секретаря з транспорту Дрогобицького обкому КП(б)У.

Хижняка можна вважати кар'єрним номенклатурним працівником: 1910 р. народження, член ВКП(б) з 1929 р.; із робітників цукрового комбінату в м. Городищі Київської області став послідовно піонерським, комсомольським, радянським, а з 1937 р. — партійним функціонером районного рівня на Київщині. У вересні 1939 р. перед ним, як і перед багатьма партійно-радянськими працівниками Східної України, відкрилися нові можливості кар'єрного зростання: серед багатьох інших його відрядили на роботу до колишнього Львівського воєводства, За неповні два роки «радянізації» Західної України молодий партієць устиг пройти шлях від секретаря повітового партійного комітету до одного з парткерівників усієї Дрогобицької області. З початком війни працював у союзних керівних органах партизанського руху (спочатку — член «групи П.К. Пономаренка» ЦК ВКП(б), потім — на кадровій роботі в Центральному штабі партизанського руху; остання посада — заступник начальника відділу кадрів ЦШПД). Там здобув бойову нагороду — орден Червоної Зірки й військове звання майора, хоча очевидно, що безпосередньо в боях участі не брав. Але в березні 1943 р. ЦШПД було ліквідовано (як з'ясувалося пізніше, тимчасово), й Хижняка передали в розпорядження Українського ШПД.

Там уже в квітні 1943 р. вирішили, враховуючи його передвоєнну посаду, направити уповноваженим ЦК КП(б)У по Дрогобицькій області, що й було затверджено рішенням нелегального ЦК КП(б)У 12 квітня. Згодом було сформовано й відповідну групу: (постанови щодо С. Чернявського, К. Беляєва, В. Музики від 29 квітня і наступних днів). Усього до складу партгрупи ввійшли 13 осіб: сам Хижняк, Т. Авальян (перекладачка), М. Авдєєв (агітатор), К. Беляєв (комсомольський організатор), О. Вечлінська (друкарка-набірниця), В. Іонов (ст. радист), С. Копейкін (радист), І.А. Мороз (інструктор-підрильник), В. Музика (розвідник), С. Прібер (керівник розвідки), В. Сінельников (лікар), С. Чернявський (парторганізатор), В. Шарпіло (радист). Трьох відповідальних працівників групи (Авдєєва, Беляєва та Чернявського) також можна вважати кар'єрними партноменклатурниками. Уродженець Павлограда Беляєв (судячи з його анкети та власноручних свідчень, малограмотна людина з нижчою освітою) з перших років війни перебував на якійсь таємничій «спецработе», як повідомляв відділ кадрів ЦК КП(б)У. Авдєєв та Прібер мали досвід партизанської боротьби, причому останній перед тим був навіть заступником секретаря підпільного Павлоградського міськкому КП(б)У. Отже, склад групи, за формальними ознаками, був досить сильним, але під час її формування практично не було

враховано особливостей регіону, її дії. Тамтешнім уродженцем був один Василь Музика, який походив із с. Гощани на Дрогобиччині, колишній голова Гощанської сільради і депутат Верховної Ради УРСР; з початком війни виїхав на схід і перед призначенням до групи Хижняка працював у колгоспах Воронежської та Саратовської областей. Досвід роботи на західних землях мав лише керівник групи, намічений у секретарі підпільного Дрогобицького обкому КП(б)У. Всі інші походили зі Східної України та Росії, не знали мови, звичаїв і специфіки Західної України.

У червні 1943 р. група була готова до відправлення за лінію фронту. Їй надали кілька радіостанцій різної потужності, похідну друкарню, автомати, боєкомплекти, бібліотечку, медикаменти; основну ж зброю — вибухівку, набой тощо — мали отримати вже на марші. Не сподіваючись на гостинну зустріч місцевого населення, легку подорож через окуповану територію, парткерівництво потурбувалося про супровід таких груп військовими силами. Хижняк мав отримати в допомогу один із загонів чернігівського партизанського з'єднання О. Федорова. За первісним рішенням ЦК КП(б)У та УШПД це мав бути сильний у бойовому та моральному плані загін ім. Сталіна, але партизанський генерал, очевидно, вирішив зберегти такий цінний підрозділ у складі з'єднання, а можливо, просто передбачав повний провал цього рейду. Він виділив Хижняку для супроводу партизанський загін ім. Чапаєва (командир Філіпов, комісар Обрушенко, 246 бійців). Перекладачка Аверьян свідчила пізніше: «Чапаевский отряд, в соединении именованный 9-м батальоном, в боевом отношении был одним из самых слабых федоровских батальонов. Имел он весьма небольшой боевой опыт и боевую выучку, использовался до сих пор главным образом в обороне, для исполнения второстепенных задач во время боевых операций. Состав его был сильно разжижен наличием большого количества недавно мобилизованных Федоровым колхозников Полесья, в большинстве своем еще не получивших и не завоевавших оружия». Білорусами за національністю були також командир, комісар і весь командний склад загону. Офіційна історія партизанського руху на Волині, складена 1946 р. під керівництвом самого О. Федорова, стверджує, втім, що загін був добре озброєним: три міномети, два станкові та 11 ручних кулеметів, автомати та гвинтівки.

Таке рішення щодо заміни виділеного підрозділу, яке виявилось фатальним для долі рейду і самого уповноваженого, Федоров зумів навіть офіційно провести через постанову ЦК КП(б)У.

11 червня 1943 р. усі 13 членів групи Хижняка приземлилися на партизанському аеродромі в білоруському Поліссі, де в той час перебувало з'єднання Федорова. Оскільки практично того ж дня розпочався рейд партизанів на територію Волинської області, група місяць пересувалася з ними, водночас намагаючись зміцнити організаційно й дисциплінарно підпорядкований їй загін ім. Чапаєва. Представники партгрупи посіли ключові посади в загоні: так, Прибер став заступником командира загону з розвідки, Чернявський — політруком розвідки, Авдеев очолив агітацію й пропаганду партизанів.

Нарешті за місяць, уже з території Волині, партизанський загін разом із уповноваженим та його групою відбув у самостійний похід на територію Дрогобицької області. Попередньо щодо стратегічної обстановки по маршруту загону малося обмаль відомостей: до Бугу, на території райхскомісаріату «Україна», перебували «малые и большие группы националистов и гарнизоны Немцов»; що ж діялося за Західним Бугом, на теренах генерал-губернаторства, взагалі було невідомо. Маршрут рейду, прокладений, очевидно, Українським штабом партизанського руху, передбачав рух спочатку на захід, а вже потім — поворот до Дрогобиччини. Виконуючи його, партизани пройшли північніше м. Камінь-Каширського: за с. Грива форсували р. Стохід, далі слідували лінією с. Боровно — Яйно — Датин (форсували р. Турья), перетнули шосе Брест — Ковель, біля ст. Дубежно перейшли залізничну магістраль того ж напрямку і вийшли до басейну р. Прип'ять.

За перший тиждень рейду (7—14 липня) зіткнень з противником практично не сталося, окрім «мелких стычек с украинскими националистами»; лише 9 липня партизани підірвали військовий ешелон на магістралі Брест — Ковель. Компартійна верхівка загону бачила

причину такого успіху (а перед Хижняком стояло завдання якомога тихше й непомітніше пройти до Дрогобича) в умілих діях розвідки. За свідченням К. Беляєва, розвідники Прібер, Музика, Чернявський та радист Шарпіло виходили на далеку розвідку (40—50 км попереду загону), рацією повідомляли обстановку, розташування німецьких гарнізонів, яким маршрутом можна оминати ворожі сили. Крім того, пересувалися виключно по ночах, з дотриманням правил маскуванню. Щоправда, учасниця рейду Авальян суперечила цьому. Вона описувала рух загону інакше: «Мы по-прежнему спокойно и благодушно шествовали, таща за собой огромный обоз, состоявший из нескольких десятков повозок; обоз, делавший отряд громоздким, неуклюжим, лишенным маневренности; обоз, который был днем замечен за 10 км, а ночью грохотом своим рвал ночную тишь и возвещал на весь мир о нашем походе».

Скоріше за все, перекладачка була права. Принаймні для «українських націоналістів», які фактично були єдиною владою на території Волині, де просувався загін, його рух не був таємницею. Як свідчив лікар групи В. Сінельников, «О продвижении отряда по маршруту на запад националисты знали за 1—2 дня до нашего прихода на стоянку, так как сведения о продвижении передавались «живой» почтой, т.е. посыльными на любом средстве транспорта (верхом, на подводе, пешком и т.д.) от села к селу».

Отже, насправді не тільки вмілі дії командування, а ще більше — стримана позиція представників національного руху Опору дозволили загону пройти практично повністю контрольованою ними територією Волині до басейну річки Західний Буг. Ті дрібні сутички з козаками УПА, що сталися, скоріш за все, були випадковими.

РАДЯНСЬКІ ПАРТИЗАНИ НА ВІДПОЧИНКУ. УКРАЇНА. 1943-й РІК / ФОТО З САЙТА
INFOCENTERS.CO.UK

На рубежі Західного Бугу — природного кордону, що розділяв Райхскомісаріат «Україна» і Краківське генерал-губернаторство, відбулася перша затримка, оскільки розвідники донесли про значні німецькі гарнізони в кожному селі на правому березі. Вони контролювали всю річку, висилаючи цілодобово патрулі з собаками. Це значно ускладнювало завдання, оскільки унеможливило таємне форсування Бугу. До того ж знадобився час, як свідчив потім лікар загону, «для ведення дальньої разведки, уточнення маршрута на території області государственных интересов Германии, уточнения и выбора места форсирования реки Буг, приведения в образцовый порядок обоза, подгонки и частичного ремонта обуви, тщательной проверки вооружения и залечивания потертых ног».

14 липня до місця розташування загону прибуло троє озброєних невідомих, які назвалися українськими націоналістами, і запропонували переговори. Цілі й мета таких переговорів поки не розголошувалися. Нагадаємо, що партизани знаходилися на теренах військової округи УПА «Турів», військового надрайону «Кодак».

Характерною була реакція партизанського командування на таку пропозицію. Давши згоду, червоні партизани висунули в бік села Смоляри, де перебували націоналісти, заставу в 100 осіб (третю частину всього загону), таємно підійшли до позицій УПА, роззброїли передові застави й кулеметний розрахунок, оточили село з усіх боків, увійшли в нього, забрала зброю в решти козаків і запропонували штабу сотні поїхати з ними. Там під час переговорів нібито була досягнута згода щодо взаємних дій проти німців, і зброю націоналістам повернули. Але ті уродженці Східної України, які перебували в сотні УПА, за свідченням К. Беляєва, котрий особисто роззброїв кулеметників, перейшли до червоних партизан.

З військової точки зору це була добре спланована і здійснена операція з ліквідації підрозділу противника. У разі будь-якого спротиву всім упівцям загрожувала ліквідація на місці, що, звичайно ж, зробило їх поступливими. Результатом операції стали не спільні дії, а повний розклад бойового підрозділу УПА. Згодом, як дізналися в загоні Хижняка, під час зіткнення з іншим партизанським загonom ця сотня розбіглася, сотник був знятий командуванням з посади, а начальник штабу сотні (здається, грузин на прізвисько Ташкент) з групою однодумців залишив лави УПА і вирішив приєднатися до червоних партизанів.

Тому не дивно, що командування загонів УПА в цьому районі налаштувалося проти радянських партизан і Хижняка особисто. Йому не пробачили повного розкладу бойового підрозділу, послаблення власних сил і, очевидно, плекали надію помстися. Що ж до настроїв населення, то учасники рейду згадували про великі сили й авторитет націоналістів («эта зона полностью наполнена националистами, почти в каждом селе имеются шайки националистов, разведкой и своими связными они устанавливают каждый шаг отряда»). Райдужними фарбами малювали вони, насамперед Беляєв, результати власної пропаганди (проводили бесіди, мітинги, роздавали листівки), що нібито зламало стереотипи націоналістичної агітації щодо партизан-грабіжників й підготувало у подальшому підтримку червоних партизан на Волині.

Загін ім. Чапаєва весь час отримував невеличкі поповнення. Крім невстановленої кількості колишніх упівців, до нього під час маршу приєдналося 30 колишніх військовиків-червоноармійців, котрі вирвалися з полону; Федоров надіслав ще 23 бійці зі свого з'єднання замість загону ім. Котовського з колишніх військовополонених під командою Семенова, який зустрівся Хижняку по дорозі й був готовий приєднатися до рейду. Таким чином, на момент форсування Західного Бугу загін нараховував уже більше 300 бійців.

23 липня Хижняк перейшов адміністративний кордон генерал-губернаторства, і з цього часу починається хроніка його невдач. Перша спіткала загін уже вранці 24-го. Побачивши маєток польського лісничого, командир передової роти Смагін ініціював його цілковите пограбування («попалась водка, сапоги, мука, папиросы и т.д.»), що викликало зайву затримку, а сам лісничий встиг телефоном повідомити про появу червоних партизан. Удень, коли партизани відійшли від того маєтку всього на 2 км і стали на відпочинок у лісосмузі, прибуло кілька автомобілів із німецькими солдатами з Холму, і загін витримав майже п'ятигодинний бій. Ворог був відбитий із значними втратами (до 47 солдатів), і по окрузі пішов поголос про появу великого загону червоних партизан. Авальян писала: «Позже мы узнали, что о появлении нашего отряда в Польше стало известно не только немцам, но и буквально всему населению вокруг в радиусе до 100 км. О нас говорили: «Советы выбросили большой десант», силы наши очень преувеличивались...».

Сама місцевість була проти партизан. Маленькі й ріденькі ліси не могли забезпечити надійне укриття, тому вже 25 липня довелося після сорокакілометрового маршу зупинитися на день у невеличкому (3x8 км) Трещанському лісі. Тут і відбувся останній бій загону Хижняка. О другий годині дня з різних кінців лісу надійшли повідомлення від партизанських застав про оточення значними силами ворога (до 5 тис. солдатів; окрім німців, там були допоміжні частини з військовополонених грузинів та вірмен). Застави з боєм почали відходити вглиб лісу, але фактично загін уже втратив керованість. За спогадами очевидців, командир батальйону Філіпов відмовився битися, заявляючи: «Если бы его оставили на территории Белоруссии, он бы боролся». Його підтримали комісар Обрушенко, начальник штаба Григоренко та інші командири. Потім вони, за свідченням радиста Іонова, «крепко подпили, вероятно, думали, что больше не придется выпить, для смелости, очевидно, выпили, но, моему, даже и лишнего хватило. После чего и пошли нелепые приказы...» Керівництво загоном прийняли на себе Хижняк, Беляєв і Васильєв, але їм не вдалося переломити хід бою. Від повного розгрому партизанів рятував ліс, куди німці не ризикували вводити війська, обмежуючись артилерійським, мінометним та кулеметним обстрілом. Партизани скупчилися в центрі лісу, сформувалася колона на чолі з Хижняком, що спробувала знайти місце для прориву. Але повсюди натикалися на вогонь. Авальян свідчила: «Долго блуждала и кружила эта колонна — выхода не было. В ночной темноте мешались деревья, лошади и люди, царили хаос и неразбериха. Когда время стало подходить к рассвету, командование дало распоряжение — бросить лошадей. Не знаю, были ли даны какие-либо распоряжения касательно боеприпасов, знаю только, что целиком невзорваны остались лежать в лесу ящики с патронами, тол, мины».

На світанку, втративши більшу частину людей, групами і групками партизани вирвалися з цього фатального лісу. Загін припинив існування як єдине ціле.

Якщо коротко сформулювати причини поразки рейду Хижняка, то першою з них варто назвати авантюризм самого завдання, поставленого перед уповноваженим: без зайвого галасу пройти такий далекий маршрут, зустріти на місці підтримку і розгорнути всенародний партизанський рух. Характерно, що жоден з таких уповноважених (по Станіславській, Львівській та Тернопольській областях) не досяг успіху своєї місії. Більшість із них виявилися мудрішими і хитрішими за Хижняка і просто не приступили до виконання такого завдання, посилаючись на різні об'єктивні причини. Так, група М. Козенка, направлена у Станіславську область, взагалі не поспішала. Вона прибула до з'єднання Сабурова тільки у серпні 1943 р.; лише у грудні з особистими вказівками М. Хрущова її вдалося відправити у рейд разом із загоном майора Іванова. Одразу ж почалися численні зіткнення з

націоналістами ще на території Волинської області. Як вказано у довідці про діяльність групи, «в этих операциях израсходовали боеприпасы, и по назначенному рейду, до получения боеприпасов, идти стало невозможно. 14 февраля по приказу УШПД выехали в г. Сарны за боеприпасами, вернулись 1 марта 1944 г.» А там обстановка повністю змінилася, фронт пішов на Захід, і працювати стало значно легше.

Абсолютно невдалим виявився і намічений для групи Хижняка маршрут, який було прокладено через територію Холмщини, яка була більш укріплена великими військовими гарнізонами та частинами. Практично відсутніми виявилися природні умови для пересування партизанів: густо населена місцевість із маленькими і ріденькими лісками, які не забезпечували прикриття. На той момент не було ніякої можливості пройти цим маршрутом цілим загоном, уникаючи зіткнень та зайвого галасу.

Ще одним фактором поразки стала абсолютна невідповідність ні Хижняка, ні виділених йому людей, ні загону підтримки до виконання покладеної на них місії. Вони не володіли інформацією про дійсний стан справ на Волині, Холмщині та Львівщині. Для них неприємним сюрпризом стало усвідомлення того, що населення зовсім не чекало появи «червоних визволителів». Той факт, що практично всі місцеві мешканці повідомляли про них або командування УПА, або окупаційну владу, не бажали співпрацювати з комуністами, дуже їх заскочив. Члени групи були в більшості професіоналами своєї справи, але виявилися зовсім не готовими працювати в умовах Західної України, про яку вони не мали жодного поняття. І нарешті, виділення для рейду в Дрогобицьку область малодосвідченого і погано озброєного загону насильно мобілізованих білоруських селян стало останньою крапкою в цій трагедії.

Ще більше було дрібних причин: громіздкий обоз із 34 підвід, якого неможливо було приховати ні в день, ні в ночі; недисциплінованість і недосвідченість бійців, їхня схильність до грабунків і мародерства тощо.

Але, на наш погляд, основною причиною трагедії була хибна настанова щодо українських націоналістів, яку отримав Хижняк від республіканського компартійного штабу. У ході рейду він намагався виконати завдання, сформульоване М. Хрущовим у квітні 1943 р.: «Учитывая, что некоторая часть, в первую очередь рядовых участников, этих отрядов искренне желают и могут бороться с немецкими оккупантами, но обмануты буржуазными националистами-руководителями, всеми способами разоблачают руководителей националистических формирований — буржуазных националистов как врагов украинского народа, немецких агентов. Это необходимо проводить путем усиления агентурной работы, распространения листовок и другими путями; не вступать в контакт с их отрядами; памятуя, что нашей главной задачей является разгром фашистской Германии и изгнание немецких оккупантов с нашей земли, не выступать вооруженно против этих отрядов, если они не выступают против партизанских отрядов». Керівник УШПД Т. Строкач 13 травня 1943 р. віддав прямий наказ своїм підлеглим щодо нищення, розкладу, роззброєння і розпуску загонів націоналістів. Спроба такої позірно вдалої розкладової акції щодо одного із загонів УПА замість запропонованої співпраці в боротьбі з німцями зрештою коштувала самому Хижнякові життя.